

Инирэх түлүүн

Захаров, улусий отдел сэбийн эсэйнэн У.А. Никонов төхөөрөгжүүлжин оскууланы сана бүгэрбит А.Г. Попова үзүүлэвшийн, Оройн колхуустарыг гар босхолюммуут МСКТ сэхирэгжүүлжээ. Ои курдук, Эрилик Эристиин аялжсан колхуска Н.П. Филиппов, Ленин аялжсан колхуска Н.И. Протодьяконов, Партия ХХII съезжийн колхуска И.Н. Попов, Калинин аялжсан колхуска М.Ф. Гоголева, Субурууский аялжсан солхуска М.В. Гаврильева бары да үзүүлэгчээр боривилээх, умайа сыйцайар дэлхийнхээ ынчадаа лидерийн эзлэх. Кийнээрээ тутгийнэн түншний узахан махталын тизээлийм.

Оройонг киннээр ыстаагы таңынан комсомол райкомуун сэкирэгээрээр үзүүлийэрэ. Н.И. Монастырен, П.М. Маскаев бийнэгийн үзбүүнгээр ахсиабай комону огоролцоро. Бу үзүүрийн барыгын Ф.Р.

итээрхи-бынацааны сиройг эхэр чайыл дьюшор энээр. Куруутун ыксаалаах, ол эрэрий дыалатын-куугутун толоро сагтгаар Уйбаан Попов, нааны, тус-бас Мария Гоголева, куруутун санаа ичигаларынан умайа сынчыар Николай Протольянов, сангарин баран юлзэр дээбит кордох тъешлаах, коруульчууну күортгүүр Марфа Гаврильева (Киришина), поп-биччны, дыалатын толоруудс, райсойнус МСКГ схиротгэээр Алексей Лобанов, шууччалы санарбийн-ингэрийт аксынъязынай комсомолка Клава Охолникова, эхэр сааныгтай үбү-харчнын салайар Николай Монастырев, оройуоннацы типографии дилижентэрэ Петр Массасев, эхэр учуутынвар лидерэрэ Леонид Баранкова, итээрхи-бынацааны олох собуулбээт тус-бас Михаил Филиппов ода эхэр сааным ахынсандаа буулан суржкиер-бынабар баартийн.

Федор Романович Комсомолга

Дирит, Хадаар, Хайахсын, Чакыр.

Оскуюш дирижерлердээр үзүүлгүүн суршуу—сайын оромоонд үзүүлэ. Он ийн Районо собчилгэсэйд А.Е. Филиппон дирижерлэри саас ыам ыйнхар уолтускацаа ыйнхар. Ити саамай сондваан збиз Эрлийк Эристини оскуулжтын дирижерлээрээ свааны Чаадырга. Хайнаксынка булгаан, үоруукотту үзүүмэнд буслара. Ошно сэргийн мүччүүрэг энээх сырыншарбыг тап аяланнах, миг Хайнаксын Сүүгээрэ кустуу юлсан бараг, биир үгүү күн суукка устаса мутган хаяалым. Дэкору Мэнэ Сүүлчийн зргийн, биир үрээний тутууны илгэжинэ, тумулга “Шигарда” матааслыкын хорус гыза түстэй. Уруулга—Сүүгээр, юншигэр убайым Ильюкентий Давидович. Минийн мөбүх буслыа ислитээр үнү. Олон короот, костубүшээр үрэн, алхахгарын куллаахгарын эмийншүүрээндийн үоруукоттуу бөөж буслыгтнара.

ДОБОРУМ ТУҢНАН СЫРДЫҚ ӨЙДӨБҮЛУМ

“Комсомол-коммунист партия резервэтэ, эрэл” – ийн энши мийгийн дацаны сурханд сонордо сүүшабын уонна ити энхи сонгоох дээр бигэтийк ысьшабын. Чуранчы утуухун бастакы салайзаччыларын үзүүрин ырытган кордохко, үкэүүрэ – комсомол инглиши аасныг дэлгэнюүр. Мийн бэйзэм үзүүлэн аасныг 1960-1990 с. агаарын кордохнууд, ити санаабын бигэригээр. ССКИ Чуранчыгаацын райкомун I сэкирэгээрээр Е.М. Филиппов, И.П. Листников, Г.М. Сысолятин, В.Е. Понов комсомол райкомун бастакы сэкирэгээрээр эз. Райсовет исполнкомун бэрэсээдээтыгээр С.Г. Охлонков, Р.Р. Бурнашев, М.Е. Пермяков, А.С. Субботин, С.Н. Макаров, Е.А. Борисов – комсомолтайн ингилтийн тахсыбын үүсүүчинүүж салайзаччылар.

Чурагчы комсомолтун бастакы ежелгизорлордо И.И. Васильев, Э.И. Монастырев, Н.М. Кладкин, Д.Д. Цыячиковская, Н.Д. Ефимова, В.С. Понов, И.С. Кузьмин, Ф.Р. Иванов, Л.Д. Баранкова комсомол юнионгын утуус даңғаптасын муратын түшүп, утууекинес жалайаатындар буола көрдүлөрдө.

Мин бүгүн бу ыстапыйда 1965-1969 с. Чуралгылааңы комсомол райкомун бастакы сэкирэлгэрине сипишилэхийг узлообит Федор Романович Иванов түншнан сурыйабын. Онууха торуот баар бастакытынац. Ф.Р.Иванов быйын сайын торообууд 80 сыйын тулган. Иккяйниэнд, Чурагчы комсомолун был сипишилэхийг салайан юлбижкини узгүн сырлагтыны сух. Мин кинин кынга комсомолча үс сыйын узлообит кини, кини үеүнин, слогуну сагтар, сурүү оттуул алыны колуулбүү сырлагат аварбын истиен ашчайын.

Ф.Р. Ивановынын 1965 сүйгөлдөхтәш
Чуранчы комсомолугар бириң үлгөй
барбыным. Судор бастакъ
корсунгүүтэй байзтийгээр тарзар аныас
дунааюв, эзбок санаскаан, ялбон-бор-
быт сыйтын уол зээ. Кинж-
холоогдохко, минн модоошигүүл, сочно
анылан биэрбөгт майтайцах энэм эрэ-
эри, кинийнгүй уустай түлүү булаа
онсубутшут. Комсомол ашарна дуюус
партия райкомун дынтийн бири
мунигтар кыбъылан үлгүүцэндүүнинг
КСМ РК тэрийэр маассабай отде.

Ишаков сүриэх салабылаахтык сүрүүнүүрээ. Сүйлэр аппарат үзүүлгүүрээр энэ чадьын аахсыбакка, баяландаахтыкууламжлэрийн ирцииро. Комсомол райкомун пленумыарын, бюро болцууроостарын чуулжайлыг болгомшилоо, болцомтогут уурага. Аппарат үзүүлгүүрээ, обществийн комсомол үзүүлгүүрээ колхустага, оскуулалтарга нээлийжээргээ команчиронкаа баяландаахтык сэргээлтийн тэрээр, хонтуусын түүрээ.

Биңги комиңсүйи комсомол амбараты сүркөт балық юмыз улапон застыла. Ол күрдүк 1965 сүнгелесек Кызылды 20 сүйе, 1966 сүнгелесек комсомол балысташ уларыны, 1967 сүнгелесек Утуу Окибрьской революции 50 орогойдаох сүйе, 1968 сүйе Ленин комсомолун 50 сүйе, дәр, күүрзинек сүйнэр энигер!

1965 сүншияха Ф.М. Охюиков Сыйысей Союзу Геройи үрүүк азы ылар. Анырбыт артилерист, Сталинград куораг Геройи Г.Д. Протодьяконов албан алга аан бастаан дуоранын поруукка тийэр, уордьальшан нафараатланар. Игинки Геройиры Чурагчына ыныран, ынчыгынчи комсомолчылар.

ыччагтары, комсомолшары, уоронгочилори кынга корсунундерин бийлиг тэрийийбитеэн ыбыштыбыта. Ф.Р. Иванов бу иккى Дворцошары арызашан изилэжгеринэ, оскулашарынан сырттышираан, кинесэр маҳталашарын ыбылла. Мания даңдалан бир түгэни ахтай анирьым. 1968 сынаасха балаңан ыйын 4-8 күншэригээр Ф.Р. Иванов Саха комсомолун делегацийны саастабыгар киирэн, Киев куоракка “Революционай бойобуй үз, Албан ай” эстафеташы гумуктуур тэрээндигэ кыгтар. Делегацийны ЫВСЛКС обиумун бастакы сэкирэлээр Н.И. Соломон бойётигин салжайар. Бу тэрээндигэ ССРС Маршала В.И. Чуйков Саха сирин делегацийлы ийрэхий корсор уонна хорсун салжатыгар ГД Протоциаконовка эзэрэ ыбырьын Сүүдээр тэргүүригэр кордонор. Сүүдээр дойдуугар юлоо ГД Протоциаконовка Чуйковтан эзэрдии тэргүүр. Гаврил онто ослус үөрэр уонна Сүүдээр синийн таптайга-таптайга: “Уолум, машадыые! Улахан баяныба, эн көкшилээн салжайаччы будулуг!”—дигэн алгыыр.

Комсомол райкомун бирорта бори
саргынкы ыбыштара. Колхостаны
баскомуналтамсамыз сактасоруп.

үзүүлэх баран кийнхөгжлийн оскуулалтадаа дэрийгээрүүн, олон 1971 сэргээвчилж төрөөбүт нэхийн эзэнтүүлэх оскуулалтыг дэрийгээрүүн аялан барь. Или сүнгүүртэй Эрүүлийн Эрүүлийн аялан сонхуус 4 оскуулалтыг дэрийгээрүүн эзэнтүүлэхийн төрөөбүтэй гэж. Диринтэй И.Д. Неуструев, Хадааграа В.М. Неуструев, Хайхасыкка Ф.Р. Иванов, Чакырга Е.А. Фистоитов. Олон Сүндэрлийн сибээсийн оссо бэлзүүрэе барь.

Эрилик Эристинин аштынап соңхы-оска киңирээр оскуолалар ыкса сибзәни тутан узелзебиншилт. Сүрүн оскуолабыг-Диринг орто оскуолата. Оскуола дирижерээ Иппокентий Дмитревич Неустроев үорзин нымынтыгын дилинг хортууллах лекциялары айдарда, учуулалар опон угұғы ингеризи, астынан барадыра. Соңхыос салалтта оскуола базалын сапарлызыга бийлаанаах үглини грийэрө. 1968 сыйлаакка Диринг сана оскуола дылдайтын. 1970-с сыйлар сауданыншарлыгаш Хайдахсызека сана тиңеной оскуола туууга сабакиммынга 1975 сыйла үздө киңрбит. Машынк оскуолалар Сылтанта, Мұнайқазайынга эрбасылара. Бу улахан туууну олохко киңрбиттүү Ф.Р. Иланов элбектик сүүрбүтүн, бербытын-келибигит, мүшіншахтарга туруорсубутуп билгэр тынынаах туодубүн. Федор Романович олохсоо проработынан Г.П. Борисовтын биир тынга киңрэн суралык сизердиктүк үтгизбөйтгэр. Сүйөрд туттарбыт оскуолата билигии да ақылкага айыраабакка үзүлүн турарын астынан коробуы. Эдээр колуон салайзаччылар оскуолашы сыа-сым курлук тутан үзүлүн олородюрун курлук салыбынын. Мас тууу үйнэ қылтас, ал ини эзэр салайзаччыларта маҳтабынын. 1972-1973 үорок дымынтар Райондо сбизүниссей А.Е. Фарипов сана

Союзнын ААИ Финляндия салын улсын эсрэг "Эрилик" дипицкэрэрийн Дьюкуускайга бийр ыйдаах дипицкэрдээр куурустарын түрэгээртэйгээтийн маатгана ахтабын. Бүх кууруска оросчуубултуу аксаасын инспектордара, методистара огуулсан түншлэх лекцияларын ичэндээ хөтөнчилжээ түншмийшиг.

Районно муніципалитеттегі бары тутуспутушап сыйырбы: Сүодор "Запорожец" массынында. Муніципалитеттегі жолор-барага күштөн массынындыгын симбілдерді. Муніципалитеттегі жолор-барага күштөн массынындыгын симбілдерді.

Федор Романович 1975 сүйнэхкэдээ Хөтөвöг сельской сбизлигэр борссын дэлжиний талылан, пороут ичүүлийн ылан үзүүн аймыньяваахтайгаа саа шабыгаа. Хөмийнхөн ишиг или сүн күнүүгээр хини бу олохон арахсыбыгаа. Хини оччалюргэ бааралсугаа 38 эрэссаастайгаа.Үйцээ унаабынан буолцар, оройион бийр бичилр-косгор салайзаччылыг гарчийн үүтүүхгээ этгээ Тоёо лизтээхээ хини бары алыш даванагалары туораабыгаа. 3-4 сүйнэхкэдээ узуус таьмынгар үзүүлжгээ зүйтэй буоду.

Сүндөр таңтырыр юргизинен
Людия Ивановнасын 10 сүй эрзі
демоктоо күк оюорбугтара. Үс оюо
чархуын бишбүгээр.

Табаарыным, лөхөрүм Сүнгирэ
кынпас эрзери, чыңалкай оюзу ојорон
барбылта. Кинни поругот киңигүээ. Олуу
аламаңай май ышаша, оюну югга оюн
кыртлаңдынды кытга кыртлаңас эле.
Биңиги колоонд барыбын
салайдаачынга, партия райкомун 17-
жылар сый салайбын И.И. Нислиев
Сүнгирэ хайдах эр аяктыры истиш
сынынан даңа дин ойдодулекинин
Мохтогуз даярды эйрептир тышкан
буолара. Ахтын суруйашы, Сүнгирэ
архызыбыш хасына сыйланган салайым
кишин үзүүлүп юниэр сонко салын
ицабылтар збит дин. Ол күрдүк. 1968
сыйла алтышы 20 күнүүр Саха АССР
Үрдүкү Себизийин Президиуму
Бочоогутай грамоталына, комсомол
убадастаңыз комиссиян үе бастакы
сәкирткордурин — Егор Кычкын,
Андрей Михеев, Николай Соломонов
Бочоогутай грамоталарынын
Комсомол Кинин Комитетини
билигицин, “Комсомолга акыныбынай
үзүүлүп ийин”, В.И.Лепин торообугү
100 сыйынан “Кибизинең үзүүлүп
ийин” жетекшитүү, “Социалистескай
кутталалыны қыннышкава” билиги
нанахадаачынмынга.

Түмүнкөр, Федор Романовичтагылдах юргениң, кыргыз ажучууталы, ул бозорзининдеги Иоанн Ивановича, овоноругар Леандрда Дмитрийгэ, Сарыланда сиздеринээр хос сиздеринээр ухун дэлгүүрөн сизүү айымшылаад үзүн, лоруобуйан бақарабын. Айырыг сирүүрек азтэгийн хууругун арьаштын сыйни, махтын.

В.М. ПЕЧУСТРОЕВ
комсомол райкомун 1965-1967гг.
спасибо
Ф.Р. Иванов 2010г.

